

27. SZÁM. 1897.

BUDAPEST, JULIUS 4.

44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt egész évre 12 frt félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

EGY MAGYAR GRÓFI PÁR EZÜSTLAKODALMA.

A BÉKÉSMEGYEI Ó-Kigyós népes pusztának messze földön híres kastélya szép családi ünnep színhelye volt a múlt június hó 18-án. A kastély lakói, gr. Wenckheim Frigyes és neje, gr. Wenckheim Krisztina egybekelésük 25-ik évfordulóján ezüstitakodalmat tartottak, egyházilag is újra megáldatván házasságukat, melyet az ég hét gyermekkel: három fiúval és négy leánnyal áldott meg.

A családi ünnepen a rokonok és barátok nagyszáma jelent meg, de szívből részt vett azon a környékből összesereglett nép nagy tömege is. Az egészet pedig a királyi kegy koronázta meg, mely a polgári, társadalmi és törvényhozói

érdemekben is gazdag családfőt épen ez alkalomra a valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki.

De irodalmi megörökítése is van e főúri ezüstitakodalomnak: egy diszes kiállítású, képekkel is élénkített «Emlék-album», melyet a család kegyurasága által föntartott róm. kath. plebániák papjai szerkesztettek s adtak ki egy terjedelmes kötetben.

Az érdekes munka rövid visszapillantást vetvén bevezetésében a gr. Wenckheim család eleire és Magyarországon való fölvirágzására, részletes adatok közlésével ismerteti az ezüstitakodalmát ünneplő házaspárt leszármazóival együtt s e mellett külön-külön csoportosítva felsorolja azokat a tényeket, a melyek a grófi párnak közművelődési és emberbaráti téren

való buzgólkodásáról, valamint közigazdasági tevékenységének messze kiható fontosságáról tanúskodnak.

Ez eddig sem egészen ismeretlen közlések szerint a gr. Wenckheim család élete közel két század óta van összeforrv a magyar haza történetével. E család valamikor a közép-korban Németország frankoniai részében a wenckheimi Hunt uralkodó nemzetségből ágazott ki. Ezek maradékai egyikétől származtak azok a Hunt és Pázmán lovagok, a kik Géza vezér idejében Magyarországra költöztek s itt meghonosodván, a hazának és királynak sokszor hasznos szolgálatokat tettek.

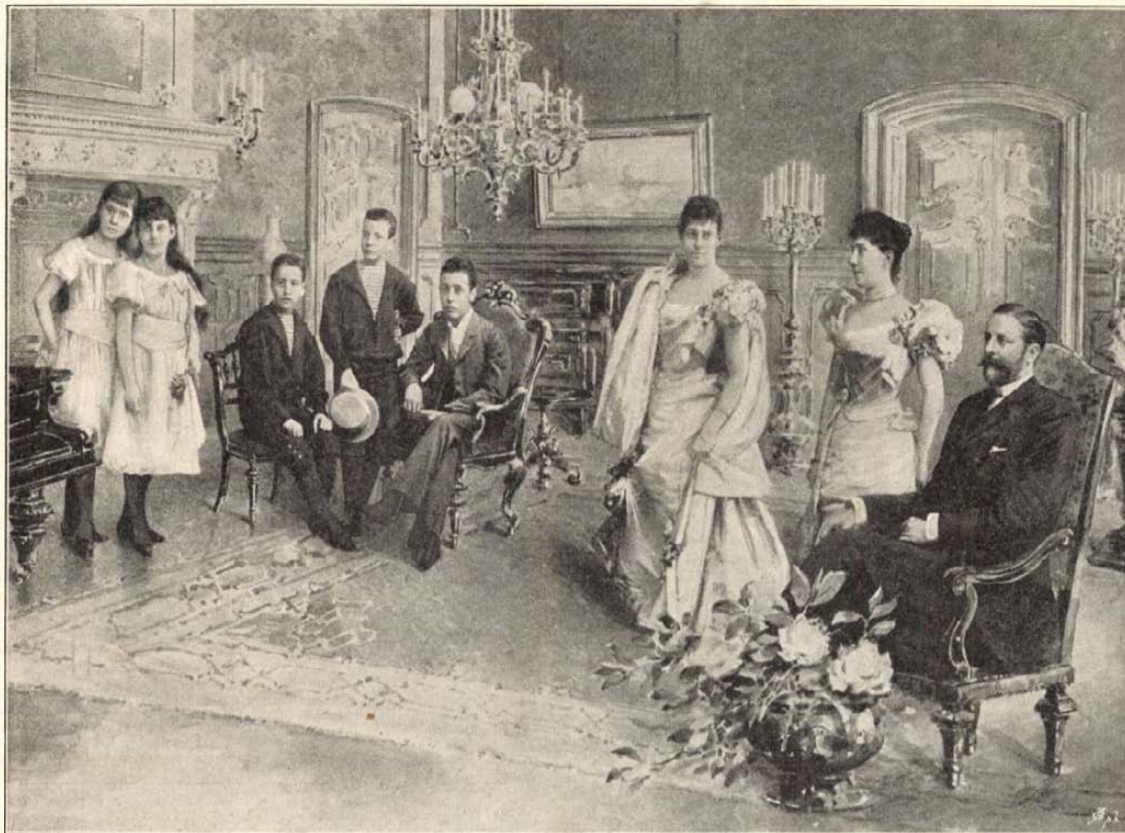
Ez ősrégi családnak egyik egyenes leszármazottja, b. Wenckheim József Ágost, 1732-ben feleségül vette Békésmegye híres földesurának

GRÓF WENCKHEIM FRIGYESNÉ.

GRÓF WENCKHEIM FRIGYES.

Strelisky 1894. évi fényképe.

GRÓF WENCKHEIM FRIGYES GYERMEKEIVEL.

és főispánjának, a nagy telepítő b. Haruckern János Györgynek Mária Czeccília nevű leányát. Ezek fia, József, anyja nővérének leányával, b. Gruber Terézszel kötött házasságot. Ez időtájtban a roppant birtokú b. Haruckern György fiú utód nélkül elhalván, uradalmain öt leánya osztozott. B. Wenckheim Józsefnek két fia volt: József Antal (1780—1852) és Ferencz Lipót (1785—1838), amaz egyetlen leányt, *Krisztinát*, emez négy fiút (József, Károly, Antal, Rudolf) hagyván maga után. E négy fiú egyikének, Károlynak a fia gr. *Wenckheim Frigyes*, a ki nagyatyja testvérének a leányával, az imént nevezett *Krisztina* grófnővel kötötte 1872 június 18-ikán a most oly szép ünnepiességgel megújított házasságot.

Az 1732. év óta állandóan meghonosodott Wenckheim család egész sorát adta a hazának a különböző téreken föltűnt és hasznos szolgálókat tett férfiakkal. A grófi rangot a most ünneplő pár nagy-, illetőleg szépatyja, József kapta a törökök, francziák és poroszok elleni háborúkban kitüntetésért; a másik ág, melyből Wenckheim Béla volt miniszterelnökünk származott, ma is báró.

Gróf *Wenckheim Frigyes* 1842 október 20-án született Milanóban, hol atyja huszárkapitány volt, apósa, gróf Radetzky József alatt. Születésekor nagyatyja ágyúlövészekkel hirdette fiú unokája érkezését való örömet. Serdülő korában haza hozatván, középiskoláit Győrött, jogi tanulmányait pedig Budapesten és Pozsonyban végezte mindig kitűnő sikerrel. 1866-ban, 24 éves korában, ügyvédi oklevelet szerzett, s aztán atyjának gerlai birtokára haza menván, gazdálkodott ugyan, de készütsége is, hajlama is levén a politikai szerepléshez, egyszersmind sűrűn érintkezett a politikai élet akkori vezérférfjaival s 1869-ben Békésen, 1872-ben Gyulán Deák-párti programmal képviselőjelöltül föllépett, de kisebbségben maradt, s e miatt, főleg pedig azért, mert nősülése éppen erre az időre esett, egyelőre otthonába vonult s csak 1878-ban lépett föl ismét Gyulán. Ekkor aztán tagjává is lett az országgyűlésnek, a honnan azóta csak egy ülészakon át, az 1881—84-ik években hiányzott, akkor is csak azért, mert nem fogadta el a följánlott mandátumot. Hanem 1884-ben ismét fölléptették az aradmegyei kisjenői választó-

kerületben, melynek azóta folyvást képviselője nemzetipárti programmal. Az országgyűlésen nem szokott nyilvános ülésekben fölszólalni, de annál munkásabb tagja pártjának, melyben nagy tiszteletnek és népszerűségnek örvend.

Neje, gróf *Wenckheim Krisztina* csillagkeresztes hölgy, Ó-Kigyós pusztán, 1849-ben született atyjának, gróf *Wenckheim József* Antalnak Scherez *Krisztinával* kötött harmadik házasságából. Anyját még a születése évében, atyját pedig 1852-ben elveszítvén, árvaságra jutott, de atyja végső intézkedéséből Göndöcs Benedek pusztaszeri apát, meg Scherez és Farkas uradalmi főtisztek személyében olyan gyámokat kapott, a kik mind illő neveléséről a legczélszerűbben gondoskodtak, mind pedig roppant örökségét a leghivebben kezelték. Mikor fölserdült, beutazta egész Európát, majd pedig itthon elfoglalta helyét a főúri társadalomban, mely «az ország egyik legműveltebb és leggazdagabb árváját», a jeles tulajdonairól és nagy jótékonyosságáról már akkor híres grófkisasszonyt, mondhatni, ünnepelte benne. Országgra szóló esemény volt, mikor élete legszebb virágában rokonával, gróf *Wenckheim Frigyes*szel házasságra lépett. Sokak előtt ma is emlékezetes a kigyósi fényes lakodalom pompája; de szélesebb körben is emlékezetessé tette e napot az ifjú pár a tudomány, művészet és emberbaráti intézetek javára tett nagy alapítványai, melyeket azóta évről-évre szaporítanak újabb adományokkal s részben fejedelmi bőkezűségű alapítványokkal. Fennen tanúskodnak ezekről a Magyar Tud. Akadémia, a Kisfaludy-társaság, az irói segély-egyesület, a váci siketnémák intézete, a gyulai árvaház, a grófi uradalomban épített mintaszerű kórház, s a békési, tardosi, szőlősi, pósteleki és kigyósi uradalmi népiskolák, meg sok más egyházi, társadalmi és közművelődési intézetek, stb. Egyik legnagyobb alapítványuk, a Gyulán tervezett főgimnázium megteremtésére följánlott 50,000 forint, a fenforgó helyi nehézségek miatt ez ideig nem volt még céljára fordítható.

A grófi pár hét gyermeke közül kettő már szárnyra kelt: *Friderika* grófnő gr. *Wenckheim Dénes*, *Krisztina* grófnő pedig gr. *Széchenyi Antal* neje lett, s ez utóbbi pár már egy leányunokával is megajándékozta a még élők delén levő nagyszüléket. Három fiuk már fiatalember-

korba lépett, két kisebb leányuk pedig most van serdülő korban.

A grófi családnak Békés, Csanád, Arad és Győr megyékben 120 ezer holdat haladó hét nagy uradalma van, melyek közül a kigyósi és székudvari (együtt több, mint 36 ezer hold) hitbizomány. A mintagazdaságokként mivel uradalmak mindegyikében alkalmas úri lakások is vannak. Ezek közt építészetileg kiválóbbak a győrmegyei lébényi, de különösen az ó-kigyósi hatalmas új kastély, a család legkedveltebb és legállandóbb tartózkodó helye, mely Ybl Miklós tervei szerint német renaissance izlésben a hetvenes években épült közel másfél millió frt költséggel s 1879 június 18-án vétetett rendes használatba. Általános az a vélemény, hogy ez a magaslaton álló s az Alföld síkságán mérföldekre ellátszó tornyos kastély stilszerűség, kényelem és fejedelmi pompa tekintetében a legelső magánépületek egyike az országban. E mellett, különösen a gyermekek nevelésére való tekintetből gyakran tartózkodik a család Budapesten, a Baross- és József-úteza sarkán álló s fő homlokzatával a Kálvin-tér felé néző szép palotájában is, mely 1889 őszén készült el (közel egy millió frt költséggel) s ma egyike a főváros építészeti nevezetességeinek. A lébényi kastély kisebb, de nemes egyszerűségű épület, mely régebben a gr. *Zichy* család tulajdona volt. Legegyszerűbb az aradmegyei borossebesi földszintes udvarház, melyhez újabban az a nevezetesség fűződik, hogy 1893 szeptemberében, az ottan tartott katonai gyakorlat alkalmával ez szolgált a király lakásául.

Boros-Sebes Aradmegyének egyik kies vidékén, a Fehér-Körös völgyének az Alföldre nyíló torkolatán belül, hegyek alján fekszik. A völgyet szegélyező hegyek itt még nem magasak; felsőbb részeiket erdőség borítja, alsóbb lejtőiken szőlőültetvények díszlettek, míg a fillokszera mindent el nem pusztított. Most az uradalom újra telepíti a szőlőket. A borossebesi uradalomnak egyik igen szép része az erdőborította vadaskert, mely a völgy jó nagy darabjára kiterjed.

Ehhez az uradalomhoz tartozik a hegyek közt bentebb, innen 22 kilométernyire fekvő menyházi fürdő, melynek föllendítése végett a gróf nemcsak csinos fürdőépületeket emeltetett, hanem a borossebesi vasútállomástól kiágazólag egy helyi érdekű vasutat is építtetett saját költségén. Ez ugyan első sorban ipar-vasút, mely a menyházi mész- és márványbányák s a kodruai vasbányák termékeit szállítja, de személyszállításra is be van rendezve, s így, a kik itt óhajtanak üdülést keresni, vasúton mehetnek a regényes hegyektől környezett fürdőig. A vasút gyönyörű völgyben halad, melynek természeti szépségei maguk is üdítőleg hatnak az utasra. Maga a menyházi fürdő valóságos meglepi az érkezőt, ki itt az útban látott szegényes oláh kunyhók után nagy hírű fürdőbe is beillő épületeket és mosolygó tágas parkot talál. A fürdő épületei közt legkiválóbb az új fürdőépület, e 85 méter hosszú, egyemeletes, palotaszerű alkotmány, melynek ívezetes nyílt csarnokra támaszkodó erkélyes homlokzata helybeli csiszolt vörös márványból van alkotva. E díszes épület a legkényesebb követeléseket is kielégíti, valamint maga az egész fürdőintézet általában is olyan berendezésű, hogy távoli vidékekről is méltán várhatja látogatóit. E fürdőnek az újjáalkotásával is szép bizonyosságát adta a jótékony grófi pár annak, hogy itt nem új jövedelemforrást akart magának nyitni, hanem a közegészségügyet óhajtott egy közhasznú intézettel megajándékozni.